

Ժյուզեյն
Նոյնմանյան

F 642
1920

920

№ 6
საქართველოს
საბჭოთაო
საგარეო
აღმსრებელი
ბიუროს
გამომცემი

მედიცინა და ნიადაკი

საქართველოს
საბჭოთაო
საგარეო
აღმსრებელი
ბიუროს
გამომცემი

საბჭოთაო	№	697
საბჭოთაო	№	811.
საბჭოთაო	№	
საბჭოთაო	№	
საბჭოთაო	№	703.

035060
1920

საბჭოთაო

05
899.962.1/05

2-45

კრილოსანი.

გრიგოლ რომაქიძე—ვასილი კამენსკის
 კოლაუ ნადირაძე—L'Art.
 ვალერიან გაფრინდაშვილი—ჯვარის დაწერა მარგალიტზე
 გრიშა ჯაფარი—სალამოები ზღვის პირზე
 ინ-რე-ქან—მეათე მუხა
 სანდრო ცირეკიძე—რომანი
 სერგო კლდიაშვილი—მინიატურა
 ტრისტან მაჩაბელი—ქართული პოეზია
 ვალერიან გაფრინდაშვილი—დავით გურამიშვილი
 ლადო გუდიაშვილი—ყდა (ნიმორები)

რედაქტორი—ვალერიან გაფრინდაშვილი

აწყობა ერმალო მეგენეიშვილმა

5863 №

154

L'art.

ემონე ლაჟვარდს ყველაზე მეტად—
ტეშმარიტ საზომს არჩეულ სულთა,
რომ ჩაგესვენოს ბრწყინვალე სვეტად
მარადი რწმენა და ფიქრი სუფთა.

მატყუარია სამყაროს სახე
და ორმაგობით ჩვენ წინ ირთება...
სულისთვის ყველგან აგია მახე,
როცა ღამეა, ან დღე ირთება.

არ არი სხვა გზა, არ არი არსად:
ეს მასკარადი მოეწყო ისეთ!
დაფერფლე სული და ეცვი ჯვარსა,
ვით ავაზაკი, და როგორც ქრისტე.

უარყავ ბრძოლის ცეცხლი მაცდური,
და ბრაზი ჩუმით ჩაახჩევე სულში.
იწამე ყოფნა ჩვენი ლანდური
შორ მომავალში და შორ წარსულში.

მისაღებია ყოველი ფერი,
მაგრამ ეძიე მათში ფარული.
გზასაოცარდეს სპეტაკ სიმღერით
დღის სინამდვილე, ღამე მთვარული.

ერიდე ტირილს უხვშ ჩივილით:
ეს იაფათ ყველას დაურიგდება!
და განწმენდილი მაღალ ტკივილით,
ღიმილით ყველას შეურიგდება.

ჯვარის დაწერა მარგალიტზე გოციურ ცეპარში.

წიგნიდან—უჩვეულო ჯვარისწერები.

ჩემი საცოლო—ძვირფასი ქვა—მოდის ამალით.
არა აქვს რიცხვი ქიმიური ნაირ შაფერებს.
დაიკარგება დღიურობის ცრუ ნატამალი,
როს მარგალიტის მოვლინება შემასხვაფერებს.

ძვირფასი ქვები ნიღბებით დაგვეწვრიბიან.
თვალჩასმულ სფინქსებს შაფერობა ეხალისებათ.
რანდებებით ჩვენს გარშემო ხარბათ სდგებიან
და ეღვარება აირჩიეს ამაყ თვისებათ.

მღვდელის მაგიერ ტრაპეზიდან ყორანი მოდის—
უნაფორო, მუცელმოგვი, მალალი, ზანგი:
კითხულობს ლოცვებს და მძიმეა მისი ხმა ლოდის.
უცხო ფერების ფარშეანგობს ტურნირი ბანგი.

ჩვენ გავცვლით ბეჭდებს—მარგალიტი აკანკალდება.
ძვირფასი ქვები დაითვლიან თავის იარებს.
ახლა ქიმიერებს გულგრილობა ტყვილად ბრალდება—
სფინქსი-შაფერი ათრთოლებას გაიზიარებს.

სფინქსები გვირგვინს დაგვადგამენ თავზე თვლებიანს.
ოქროს ამბიონს შემოუვლის ქვების კრებული.
არ ვიცი რატომ და მშვენიერად იცრემლებიან.
სდგას პირბადეში მარგალიტი გაფითრებული.

მაგრამ თავდება ჯვარისწერა—ეგრედ ქართული.
ვეამბორები მარგალიტის კუკლას ზმორებით.
და კიდევ ერთხელ ის ყორანი, ის ედგარული
დაქორწინებას მოგვილოცავს, ნევერმორებით!

გვ. ჯავარი.

სადამოქმედო ზღვის პირზე.

რამდენი მასსოვს დაბურდული წუთები—
რამდენი დღე, ცივი—სოველი—
ახლაც კი მხოლოდ იმას ვუნდები,
რომ სუყოველდღე შენს წერილს მოველი.
თუმც ათას გზებად გინახულებს ოცნების რაში,
მაგრამ მე ველი სხვანაირ შენს ამბავს—
(გემი აქ ორჯერ მოდის კვირაში:
ხვალ და სამშაბათს).
მომწერე: ღარულა—მე რომ მახარებს—
შოდა, ჩემსობას რომ თოვლი ეფარა—
მურიას, ნიშას, უფროს ხარებს
სიბერე ხომ არ შემოეპარა.
იცოდე—მიყვარდა მე მხოლოდ წამი,
თუ მეწვეოდა თქვენი ხსენებით,
და მწამდა მხოლოდ ერთი სიამე:
ჩემი სული რომ შენს ხელეში მოისვენებდა.
როგორც გაზაფხულის ქათვანი და თეთრი ღვლე,
როგორც ყნოსვები დაბინდული მივარდნილ ბაღში,
ისე ნაზია ჩვენს გარშემო მადონნას ხელი
და ყოველმხრიდან დაგვიფარავს იგი მე და შენ.
მაგრამ მადლევებს მაინც კიდევ თეთრი ველები;
როდის შემატყობინებ, შე გლახა, თქვენს ამბავს!
ფოსტაში სიარულს მე ვერ მოვეშვები
და ყოველდღე მოველი „ხვალ და სამშაბათს“.

ივ-რე-ჟან.

მესამე მუხა.

ზურმეხის კუნძული ლურჯ სივრცის ქარგაზე.
ზღვის ნაკვთი ჩვენება ალისფერ ფარდაზე.
ტალღათა გრეხილებს ქაფების რუშები
ვით ქედებს თოვლისა, მიჰყვება ტუშები.
სხვა ქვეყნის დიდება, სხვა ძალთა მგრძობელი,
კლდის წვერზე ადის და ძირს გადმოქანდება;
ვით მცდარი ვარსკვლავი თვალს მოელანდება...
მოისმის კვილის ხმა შეუცნობელი.

ბრძანდ.

მოსწყინდა პეიზაჟი ბალახენის ქუჩის: სამიკიტნო, გაყვითლებული ხეები, მტვერი უსაქმო ქარი აფრიალებს ყურძნით დასვრილ გაღალღებს.

აგონდება რუსეთი: დიდი ქალაქის ხმაური. საკონცერტო დარბაზი. ამხანაგები. სამოვართან ოცნება საქართველოზე, ქუთაისზე. გრძელი გზა. ჩქარი მატარებელი. ჯვრილობა. მერმეთ კასპიის ზღვა. მელოტი ბაქო. გორის ატმები. რიონის ტყე—ხუთი წლის უნახავი. ბალახინივით ნელი მატარებელი. დიდი გზა დარჩა რიონში. გამოჩნდა ბაგრატიის ტაძრის ჩანჩხი. ბოლოს ქუთაისი: ცოცხლების სასაფლაო—ჩუმი. ნელი, უღარდელი. არღანი. აპატია. შემთხვევითი ნაცნობების ნელინელ ჩამოშორება. კარჩაკეტილობა, ცარიელი იყო წლები. არავინ ახსოვს, რომ მოვლანდოს. სკვივიან ფოთლები უიმედოთ. ეფერებიან ფანჯარას. მიყვებიან ქარს.

წყაროდან აღიოდა აღმართზე. დაიღალა. კენჭი მოხვდა ქულზე. გული მოუვიდა. აიხედა: ციხის ყორზე გადმოიშვდა ქალი და კენჭებს ათამაშებს.

აუჩქარა. ავიდა. შეამჩნია თეთრი თითები. გულში სარკმელი გაიღო. გრძობა გაიშალა. გამოჩნდა გელათი, რიონის ქალა, აჭარის მთები.

ქვაზე ჩამოჯდა შორი ახლო. ნატრობს ქალის გამოხედვას. გამოიხედა: ქერა თმა და ამ ცასავით ლურჯი თვალები— სიხარულით თავის ხელს აკოცა.

ქალი ნანგრევებისკენ წავიდა. უნებურათ უკან გაჰყვა. შევიდნ ტაძარში, ხავსიანი ქვები პატივით ხედებოდნ ახალ დედოფალს. უნებურათ ქუდი მოიხადა.

გახუნებული ბერი თავისებურად უხსნიდა ამაყი კედლების ისტორიას. ნელინელ ბინდში იკარგებიან სუროები და მერცხლის ბუდეები.

ქალმა საათს დახედა, ტუჩზე იკბინა და ჩქარი ნაბიჯით გავიდა ტაძრიდან. ამან ბერს ფული აჩუქა. გამოვიდა: ქალი აღარ იყო.

მთელი ღამე არ დაუძინია. ფიქრობდა საბედისწერო კენჭზე. იხსენებდა კაბის ფერს. საბანში ვერ იხსენებდა.

სადილობს. ზარი ნერვიული, სხვანაირი. სარკმელში გაიხედა და გული აუთამაშდა: კარებთან შეწუნებული სახით იდგა და რეკდა ის ქალი. აჩქარდა. სავარძლებს ბუდეები გადაადრო და გაათბო ჰაერი ხავერდის ფერებმა. დავიწყებული ყელსახვევი გამოისკვნა სარკის წინ. თმა გაისწორა და ფრთხილად გაუღო კარი ძვირფას სტუმარს. აზიელი მონის მორიდებით ემსახურებოდა ბედნიერი ამაყს, უსიტყვოს, უცნობს. წავიდა აბრეშუმის შრიალით.

გაღიშებული თვალებით აშტერდებოდა ქალის ფეხის ნაკვალევს. პაციენტებს აკვირებდა მისი სადღესასწაულო ფერი და ზრდილობა.

გაიარა ზამთარმა თოვლით და მარხილებით. გაშრა მარტის ტალახები. დაცალიერდა თეატრი. კლუბი, ამწვანდა საფიჩხია და ქალაქის ბაღში გამოფენინენ გადასული მოდებით. იარა ყველგან. ველარ ნახა.

გადაეჩვია ყელსახვევის ლამაზათ გამოსკვნას. თითებს აღარ ილამაზებს. მიატოვა საღამოები, თეატრი, აღარ იპარსავს წვერს ყოველთვის.

ჩაიკეტა ოთხ ოთახში. მარტო პარასკევობით გამოდის მწვანე ბაზარში და ყაფანზე. თვითონ ამზადებს თავის სადილებს: მოსამსახურეს ველარ ჰგუობს. ოთახები არ იხვეტება. მტვერით იფარება სავარძლები, მაგიდები, ჩარჩოები. იძინებენ ოთახები და ნაცრისფერდებიან.

გაბურძგენილი დადის კაბინეტიდან საწოლ ოთახში, იქიდან სამზარეულოში. ეშინია მარტოობის და უხარია ცეცხლის დანთება. აღამიანები არ უყვარს, აღარც გაზეთები.

გადიან წლები. ქუთაისი არ იცვლება. ძველი ბინა, პაციენტები, მარტოობა.

მთელი ღამეები ფიქრობს ბედნიერ ზაფხულზე.

ობობამ დაქსელა ყველა კუთხეები. სურათები კედლებზე გამოხუნდენ. დამტვერულ სარკეში არაფერს იხედება.

ერთხელ სიზმარში დააკაუნეს. გაიხედა: მოსულა თავსაფრით, ფეხშიშველი. ცეცხლი დაუნთო. ქალი ხელებს ითბობდა ბუხართან და სწუხდა.

უცბათ სურათი შეიცვალა. ცხენებით მიდიან რაჭისკენ. დედოფალი მორთულა ფარჩით და ძვირფასი თვლებით. ეს—მისი პირველი ვეზირი—ამალას მიუძღვის და კრძალვით ისმენს დედოფლის ნაჩუქარ სიტყვებს.

მზიანი დღეა. აბრეშუმის ფერები ინახებიან ცხელ სხივებში. გაპობილ კლდეებიდან წყაროები ჩამორბიან დედოფლის სანახავათ.

ქადრის ჩრდილში დაისვენეს.

—პირველ ვეზირო! აქეთ ჩვენ ორი წავალთ.—ბრძანა დედოფალმა.

გაშორდენ აკლას. თეთრი ცხენებით მიარღვევენ გოლიათ კლდეებს. გული უცემს. ელის უცნაურს, კარგს.

გამოაღვიძა ხმაურობამ: სამიკიტნოში ჩხუბობდენ.

მზიარული ოყო მთელი დღე.

მეორე ღამესაც მოვიდა სიზმარში. შეხვდენ ძველი ნაცნობებიკით. უამბო თავისი მარტოობა, ტანჯვა. ქალს შეეცოდა, მოეფერა. გააჟოჟოლა მისმა შეხებამ.

წასასვლელათ ადგა სავარძლიდან ძვირფასი სტუმარი. ფარჩა მტვერით დასვროდა გაუწმინდა. ბოლიში მოიხადა.

დილიდან არავინ მიუღია. მთელი დღე სწმენდა. ობობას ბინა არ დაუტოვა: სურათებმა ჩარჩოებიდან გადმოიხედეს და სარკე გაპარსულ სახეს იზიდავდა.

შეიცვალა:

დღისით პაციენტებს იღებს, ამთქნარებს, სადილობს ზარმაცათ, გამგელებს ათვალეობს.

როცა შებინდდება, გამოცოცხლდება. ჰხვეტავს, სწმენდს სავარძლებს, დალაგებს მთელ ბინას.

პირს გაიპარსავს. ბუხარში ცეცხლს დანთებს. აღელვებული გამოსიკვნის ყელსახვევს. ასე მორთული გაიარს გაჩირღდნებულ დარბაზში. მზიარული დაიფშენეტს ხელებს.

წაეხმმევეს მორთულობას სკამით თავთან დაიწყობს და სიზმრისთვის დაწვება სუფთა ლოგინში.

ძილში ავიწყდება ბალახვანი, ავთმყოფები, მარტოობა. ფეხაკრფით მოდის ძველი მეგობარი. იხსენებენ პირველ შეხვედრას. მიდიან გელათში, მოწამეთაში. უხარიათ მონასტრის სიმშვიდე. მოგზაურობენ უცხო ქვეყნებში. ითოშებიან მოსკოვის ყინვაში და თბებიან ვეგვიტეში.

სერგო კლდიაშვილი.

წმინდა ძალწულის ცისფერი გაღმოსჯვა ციდან ძვეყანაზე.

P. S. ძვირფასო სანდრო! ჩემთვის ამ ქვეყნის გარდა არაფერი არის. მე ძალიან უბედური ვარ რო ვერ მივიღე ზეცა, — ის ხშირათ გამშვიდებს შენ, ჩემთვის კი ცარიელია, — მაგრამ არის წუთები, როცა მეც, წარმართს, მომელანდება გახსნილი თალი და წმიდა ქალწულის გადმოხედვა.

სათაურსა და მინაწერს შუა, რომელიც ახლა ცარიელია, იყო სტრიქონები. შენ იცი, რომ სიტყვა უფრო ძლიერათ მათობს ვიდრე ყვაილის სურნელი ან ღვინო, როცა ჩვენ ჩავდივართ სარდაფებში, მაგრამ აქ უნდა გამოვტყდე ჩემს სისუსტეში, — მის ღვთიურ გადმოხედვას, რომელიც ვიგრძენი ერთ საღამოს, ვერ შევკადრებ ჩემს სტრიქონებს ძონძებიდან.

ჩემი ძვირფასი ქალბატონი მაპატიებს შიშს და სიძუნწეს — მას ხომ მრავალჯერ ალერსით მიუღია მღწეუც დიაკვნების გაურკვევი ლოცვა — და გამხდის ღირსათ დაუჭირო უზანგი მისთვის განწირულ რაინდებს, რომლებიც კვლებიან იმედით, რომ წმიდა თვალებმა სიყვარულით გადმოხედდა მათ.

ქართული პოეზია.

კოლაუ ნადირაძე. ბალდახინი. ქუთაისი. „მეოცნებე ნიამორების“ გამოცემა. პოეზიის დღე. 7 მაისის გაზეთი. მწერალთა კავშირის საბჭოს გამოცემა.

ეს სათაური ღირსეული გვირგვინია წიგნის. ერთი მიღწევა ნადირაძის არის სათაური, რომლითაც მთელი წიგნი განათებულია, როგორც შავი მეტეორით. „ბალდახინის“ ავტორი არის 1916 წ. ყანწელი. იღებდა მონაწილეობას ყველა უკანასკნელ წლების ლიტერატურულ ბრძოლებში. უკვე პირველ ლექსში, რომელიც რამოდენიმეთ მოკლებულია ფორმას, მასჩანდა ავტორის განსაკუთრებული და დიდი ნიჭი. სხვა კეთროვან სტრიქონებ შორის მის პირველ ლექსში იყო ეს სტრიქონები:

„მკლავებში მახრჩობს მე ვიწრო კვალი—ავზნაინი და ცოდვებით მთვრალი.
„ბალდახის აქცევენ რუხ ქვაფენილებს ქუჩის მნათობთა თეთრ, თვალები.“

ლექსი გავარდა ყუმბარასავით და ზედმეტი აღეგება გამოიწვია ფილისტერების ბანაკში. მოხვდა ეს ლექსი პიესაში, (შალვა დადიანის „გუშინდელი“), როგორც ფუტურისტული კურიოზი. გამოიწვია პაროდები. ნადირაძე არის ჯიოკონდას რაინდი და მისი პოეტური ღერბი დამშვენებულია მონა—ლიზას ღიმილით.

„ბალდახინის“ ავტორი ქემარტი და ამაყი პოეტია. ის არასდროს არ ეძებდა იაფ პოპულარობას და შეიძლება ის არის ყველაზე უფრო დაწყვეტილი პოეტი. ის მიმართავს სამშობლოს ერთ ბრწყინვალე ლექსში შემდეგი სიტყვებით:

„გაუტანელი შენი გული დღეს ვის არ ელტვის!
და მხოლოდ ჩემზე შენი მტრობა აღარ დასცხრება,
და სამუდამოთ უწამები დარჩება შენთვის
ჩემი ტირილი, სიყვარული და დამარცხება.“

ყველაზე უფრო ნაკლებათ ახასიათებს ნადირაძეს კომპრომისი; ის არასოდეს არ შეურიგდება ბრბოს და პოეზიას სამიკიტნოზე არ გაცვლის... კოლაუ ნადირაძე იშვიათი სტუმარია ყურნალების, (გაზეთებში გამოსვლას ის პრინციპიალურად უარყოფს), მაგრამ ყოველი მისი ახალი ლექსი არის კიდევ ერთი გამარჯვება შემოქმედების ეკლიან გზაზე. როდესაც მან დაბეჭდა ლექსი—„ბალდახინი“ ნიამორების მეორე ნომერში, ყოველმა ობიექტიურად განწყობილმა მკითხველმა იგრძნო, რომ ჩვენი ლირიკის სატურნირო მოედანზე გამოვიდა ახალი მხედარი.

„ვინ შეგვახვედრებს: ვის უნდებვართ, ვინ მოგვიგონებს?“

ამისთანა სტრიქონის დაწერა შეუძლია მხოლოდ დამწიფებულ პოეტს.

„უნიკო პიესის—ამ სიცოცხლის ორი მასხარა“—პოეტი და მისი ლანდი დაშორდებიან ერთმანეთს:—

„ქუჩის ძაღლები გვიტირებენ ხელის გახსნაზე“—

შეიძლება ეს სახე არის ყველაზე უფრო ინტიმური სახე ქართულ პოეზიაში.

კოლაუ ნადირაძემ გამოიგონა „დახაშმული მთვარე“ და ვარსკვლავების „მწვანე ფანდები“. მის ლირიკაში მყარია და ნაზი სახეები ენაცვლებიან ერთმანეთს, როგორც ორი საოცარი ნიღაბი. რასაკვირველია კოლაუ ნადირაძემ განიცადა ვერლენის და ლაფორგის ნაყოფიერი გავლენა. თუმცა ჩვენში ლაფორგის და ირონიის პირველი მოციქული არის ტიცან ტაბიძე, მაგრამ ნადირაძე სრულიად დამოუკიდებელია ტაბიძიდან. ირონიის მუხით არის შთაგონებული ნადირაძის შედევრები: „პატრიოტული

ეკოლოგა“ და „ყალბი ავტობიოგრაფია“.

„ბიოგრაფიას უსათუოდ დასწერენ ჩემზე—

უნდა ვეცადო, რომ გამოვდგე ყველაზე კარგი,
რომ დიდ ბრალდებათ არ დამადვან ჩემ ვიწრო მხრებზე
ამ ბებერ ქვეყნის უსარგებლო და მძიმე ბარგი“.

ამისთანა ირონია ჯერ საქართველოს არ მოლანდებია. ქართული პოეზია იამაყებს ამ
ოთხი სტრიქონით, როგორც თავისი უმძაფრესი მიღწევით. აი სტრიქონი ტრიოლეტიდან:

„ვინ იცის დედოფალს რად გაელიმა“ („ვერსალი წვიმაში“)

ამისთანა სინაზე ნაკლებათ ახსოვს ჩვენს პრიმიტიულ პოეზიას. მომყავს ოთხი სტრი-
ქონი ლექსიდან: „საქარწინო მოგზაურობა მთვარსთან ერთად“:

„ჩვენ დიდი გზებით მოსული ვართ და წავალთ მალე,
როგორც ბავშვები დავატარებთ არშინ კაბებს,
ჩვენი ცრემლები დიდ ქალაქში ვერსათ დავმალეთ
და გვსურს ვეწვიოთ ახლა სტუმრათ სულ მცირე დღებს“.

ამ შესანიშნავ სტრიქონებს ვერ დასწერდა ვერც შანშიაშვილი, ვერც გრიშაშვილი
და ვერც გლაქტიონ ტაბიძე. ნადირაძის ლექსი „ოცნება საქართველოზე“ დარჩება
ჩვენს პოეზიაში, როგორც წარსულის მისტიური ხილვა. წიგნის სუსტ მხარეებზე მე
არ მინდა ვილაპარაკო. არის უხერხული გამოთქმები, უსწორი რითმები, დროებითი
გავლენები, მაგრამ ეს ენება წიგნის უმცირეს ნაწილს. ორი ან სამი ლექსი სრულიად
არ უნდა შეეტანა ავტორს „ბალდაჩინში“. შეუძლებელია მოთავსება ერთ წიგნში
ჰიერატულ „ტარანტულის“ და „წმინდა ფრთების“. ეს რეცენზია ოდნავადაც არ
ამოსწორავს „ბალდაჩინის“ მდიდარს და ფეერულ შინაარსს. წიგნის გარეგნობა
არისტოკრატიულია და ბანალობის გარეშე დგას.

„ბალდაჩინის“ შემდეგ კოლაუ ნადირაძის სახელი შეუერთდება ქართული პოეზიის
თავადების კეთილშობილ სახელებს.

გაზეთს „პოეზიის დღეს“ წინაწინ უკეთებდენ რეკლამას „სახალხო საქმეში“. იქ იყო
ნათქვამი, რომ გაზეთი იქნება „მთელი მოვლენა ჩვენს ლიტერატურაში“. დაპირება
გამართლდა:—ეს გაზეთი მოვლენაა—მხოლოდ უარყოფითი. ლექსები, პროზა და კრი-
ტიკული წერილები აქ მოთავსებული ხელოვნების შეურაცხყოფაა. გაზეთი „პოეზიის
დღე“ ბანალობის შედეგია და ამ ბანალობის ზღვაში იღუპებიან ისინიც, ვისაც ჩვენ
ვაფასებთ. გაზეთს არ აკლია ანასტასია—ერისთავი ხოშტარია, აკაკი პაპავა, კოკი აბა-
შიძე, ვ. მალაქიაშვილი, აკაკი ბერეკაშვილი. გაზეთი სანიმუშოა თავისი ფორ-
მის და შინაარსის სილატაკით. გოტიეს ობელისკებივით იცრემლებიან გრიგოლ ობა-
ქიძის სახეები, აქვს ორი—სამი იღბლიანი სტრიქონი იაშვილს, ტაბიძეს, ნიკო ლორთქი-
ფანიძეს, მაგრამ ეს მწერლები სრულიად დაჩრდილული არიან იასამანებით და ერთა-
წმინდელებით. ჩვეულებრივად კარგია „შემოდგომის აზნაურების მოზარე“, ილიას და
აკაკის მეშვიდრე—დავით კლდიაშვილი. საყურადღებოა კოტე მაცაშვილი—ჩვენი პირ-
ველი სონეტისტი, პირველი ჰექსამეტრის ავტორი ჩვენს პოეზიაში, რომელსაც სურს
„ჭაობის ყვავილში“ რაღაც საიდუმლო მიანდოს ერთ მარცვლიდან შემდგარ ვაჟურ
რითმებს. გრიშაშვილი, ახნაზაროვი, მჭედლიშვილი ბაზელის პანთეონისთვის თუ
გამოდგებიან, თორემ პოეზიას ისინი ვერაფერს შემატებენ.

ვუსურვებ მწერალთა კავშირს, რომ ეს უნიჭო გაზეთი საბედისწერო არ გაზდეს მის
მომავალ გამოცემებისთვის.

ხალკიან გავრცელებული.

ღვთის გუჯარამიშვილი.

პარალელური.

1.

ერთმა ახალგაზრდა პოეტმა, რომელსაც ახასიათებს დიდი გაბედულობა და დიდი ნიჭი, სთქვა პარადოქსი: „როდესაც მე ვიყურები წარსულისკენ, რუსთაველამდის ვერავის ვხედავ“ ეს არ არის მართალი თუნდაც იმიტომ რომ რუსთაველის შემდეგ იყვნენ გუჯარამიშვილი და ბარათაშვილი. ეს პარადოქსი იმასაც მოწმობს, რომ თანამედროვე პოეტების და რუსთაველის შორის უფსკრულია. დღეს რუსთაველი ჩვენთვის უდიდესი სახელია, მაგრამ მისი ესთეტიური დაფასება კიდევ პრობლემაა. რუსთაველის გაგებისათვის აუცილებელია იმ პოეტების შესწავლა, რომელნიც მას განაგრძობენ, მაგრამ დღეს სემირამიდის ბაღებით კიდევან პერში, რუსთაველის ცოდნა შეადგენს მცირერიცხოვან ფილოლოგების და ლინგვისტების უპირატესობას, მწერლები კი რუსთაველს შესაფერისად ვერ იცნობენ. დროა დაარსდეს რუსთაველის სახელის აკადემია, სადაც პოეტები ფილოლოგებთან ერთად შესწავლიან ჩვენს ბუმბერაზ პოეტს.

თუ დღეს შექსპირს და პუშკინს პოეტები სცემენ, (სუინბიორნი, ბრიუსოვი, ბლოკი, ვიჩესლავ ივანოვი), რუსთაველის გამოცემა შეუძლია მხოლოდ მეცნიერს (მარი, აბულაძე, ინგოროყვა, კაკაბაძე). რუსთაველი ჩვენთვის არის დაკეტილი სასახლე, ამ სასახლეს გაუგებარი სიტყვები სდარაჯობენ, როგორც ლომები.

ახლა იწყება ქართულ პოეზიაში რუსთაველის და ძველ პოეტების რენესანსი, თუმცა ეს რენესანსი ჯერ ლექსიკონის აღდგენას შეეხება. წარსული ეპოქები, მათი ინტიმური სტილი უფრო ძნელი მისაწოდებია. და ეს იქნება მიზანი მწერლების შემდეგი მოღვაწეობისა. თანდათან უნდა დავიბრუნოთ წარსული, როგორც პომპეია და გერკულანუმი. გუჯარამიშვილი არის საფეხური იმისთვის, რომ ჩვენ შევიდეთ რუსთაველის სასახლეში და უკანასკნელად დავბრმავდეთ მისი ლალებით და ზურმუხტებით.

2.

გუჯარამიშვილის ავტობიოგრაფიკული—მოჩვენებაა. მოჩვენებაა მთელი მისი ტანი—თითქმის დასველებული, ლოცვად აპყრობილი ხელები, აწეული მხრები, დაფერფლილი სახე, მისი კანკალი და შემოდგომა!

ერთი შეხედვით გავს ალფრედ მიუსესს—აბსენტით დასნეულებულს.

მისი ტყვეობა ლეკებთან, პრუსიელებთან, ტყვეობიდან გამოქცევა, ხეტიალი უდაბნოში, მონაწილეობა სხვა და სხვა ომებში და სიკვდილი თოვლიან რუსეთში გვაგონებს სერვანტესის და ვერლენის ცხოვრებას, რომელმაც თავისი დღეები გაატარა ყაზანში, საავატომყოფოში და საპყრობილეში.

გუჯარამიშვილი არ არის დონ-კიხოტი, თუმცა ის დონ-კიხოტს გავს, რომელიც უკვე დაბრუნდა რაინდულ მგზავრობიდან და ლოგინში კვდება. გუჯარამიშვილი დონ-კიხოტი უნდა ყოფილიყო და ბედმა მას გამლეთობა არგუნა.

გუჯარამიშვილი ენათესავება თავისი შემოქმედებით ფრანგ დეკადენტებს და მეოცე საუკუნის ქართველ პოეტებს. მის რითმებს და სახეებს (ხანდისხან შეუგნებლათ-ატავისტურად) იმეორებს თანამედროვე პოეზია. გუჯარამიშვილს აქვს ქართული პოეზიის ყველა რიტმები, მისი რითმა მდიდარია და მოულოდნელი. მთელი თავისი პოეზიის ფორმით და შინაარსით ის დღევანდელი პოეტების წინამორმედეგია. გუჯარამიშვილი ჩვენს პოეზიაში

პირველ რეალისტად და ხალხურ პოეტად ითვლება (ეროტიული იდილია—ქაცვია მწყემსი), მაგრამ გურამიშვილს აქვს გამძაფრებული სახეები, რომელთაც არ დაიზარებდა თავის ედემისტვის ახალი პოეზიის მღვდელმთავარი ბოდლერი, („კაცის და სიკვდილის შელაპარაკება და ცილობა“).

გურამიშვილი უფრო განწირული იყო ცხოვრებიდან, ვიდრე რომელიმე სხვა ქართველი პოეტი. გურამიშვილი, როგორც ნიკო ფიროსმანაშვილი, უნდა გადაიქცეს ჩვენი ხელოვნების და ბოჰემის ლეგენდათ. ვერლენზე უფრო დააქვრივა ცხოვრებამ გურამიშვილი და, ღმერთო ჩემო, როგორი ცრემლიანი სიტყვებით, უიმედო ქვითინით შესჩივის ის ბედს თავის ობლობას. („ანდერძი დავით გურამიშვილისა“). ვერლენი ეუბნება მადონას: ჩემი პირი, შებილწული ღვინით და გინებით, ვერ ბედავს თქვენს ქება—დიდებას“. გურამიშვილს აქვს, როგორც ვერლენს, საუბარი ქრისტესთან და მადონასთან. არა ნაკლებ ვერლენზე ქონდა უფლება მშიერს, ბრუციანს, უცოლშვილოს, კოკლს, მელოტს და სამშობლოდან განდევნილს გურამიშვილს მიემართა დამწვარ სონეტებით მადონასათვის. („ვედრება ღვთის მშობლისა დავითისაგან“. ის უძახის მადონას „დავითიანში“ სიონველ ასულს—ქალწული ღვთისა მხეველი. „მიგრილე ცოდვით საწვაგი—იესო ქრისტეს მშობელო, განმაძღე მადლით მშიერი, იესო ქრისტეს მშობელო“. „შენ საქებრად რიტორიკა არს ვით თევზი, უხმო, უტყვი, მე ვით ვიტყვი შენს ქებასა, ნაწვართი ვარ, ვით პირუტყვი“.

ქართულ პოეზიაში არავინ არ ატირებულა ისე, როგორც გურამიშვილი. მთელი ვერლენის მათხოვრობა არის გურამიშვილის ლირიკაში, არის ვერლენის ღვთის მასაჟობა. თავადი გურამიშვილი იყო ბოჰემა თავისი ცხოვრებით და მის პოეზიაში იშლება ბოჰემური მსოფლმხედველობა.

ჩვენ პოეზიას ყავს საკუთარი ვერლენი, სევდის და რელიგიის ორგიასტობით, სიკვდილის ესთეტიკით, სოველი, ქვრივი, ქრისტეს და მადონას მოტრფიალე, სათუთი და კეთროვანი, ტკბილი და შხამიანი, უსახლკარო და უსამშობლო, რუხი და ყვითელი, პრინცი და მათხოვარი, განწირული და უბედური დავით გურამიშვილი.

გურამიშვილი, როგორც ბოდლერი ადარებს სიკვდილს მხატვარს. მას წარმოუდგენია სიკვდილი, არა ჩვეულებრივად, არა ცელით ხელში: „ტურფა ხარ თვალად, ტანად, სულად ერჩევი ჯარშია; ტანხედა დიბის ქათიბი გიხდების კაბის არშია, ფეხზედ წითელი ჩახჩური, მწვანე კემუხტის მია“. გურამიშვილის „სიკვდილი“ გავს ბოდლერის „სიკვდილს“, რომელიც ფრანგმა პოეტმა მოიყვანა მასკოადში, როგორც მშვენიერი კავალერი („სიკვდილის ცეკვა“). გურამიშვილმა ბოდლერზე უფრო ადრე შექმნა სიკვდილის ესთეტიკა. ედგარ პოეზე უფრო ადრე შექმნა გურამიშვილმა საშირელების პოეზია:—ის აღიდებს სიკვდილს, როგორც პუშკინის ვალსინგამი აღადებს ჟამს, როგორც დე-კენისი „ღვთაებრივ ოპიუმს“. გურამიშვილი როგორც არლეკინი, ირონიულად ეტყვის სიკვდილს: „თუ შენ გვჭამ, შენ გვთიბ, შენს ნაჭამს ვინ გიხვეტს, გიწმენდს, გიგავსო, თუ არვინ გიხვეტს, უთუოდ ნიფხავი ნეხვით შიგა-ავსო“. ეს ირონია სიკვდილისადმი იშვიათი მავლენაა არა მარტო ქართულ, არამედ მსოფლიო ლიტერატურაში. გურამიშვილის პოეზია შუაზე იყოფა:—ის ბოდლერია თავისი კეთროვანი სახეებით, („საუბარი სიკვდილთან“) უფრო ხშირად კი ვერლენი თავისი აქვითინებული და უიმედო ჩივილებით („სულის ამბავი“; „ანდერძი დავით გურამის-შვილისა“).

ჩვენს კრიტიკაში უკვე აღნიშნული იყო გურამიშვილის პესიმიზმი, მისი კავშირი მსოფლიო სევდის პოეტებთან. ნიკოლოზ ბარათაშვილი უნდა ჩაითვალოს გურამიშვილის

მემკვიდრედ, რადგანაც „დავითიანის“ ავტორმა უფრო ადრე დასწერა „საწუთოს სოფლის სამღერავი“ და „კაცისა და საწუთროსაგან ცილობა და ბჭობა, ერთმანერთის ძეგლისაჲსა ხსენება“. მთელი პოეზია გურამიშვილის არის გაუთავებელი, „გულსაკლავი“ გოდება და მოქმედობს მკითხველზე, როგორც მიუსეს უკვდავი ქვითანი „დეკემბრიის ღამეები“. თავის ნიჭის ავხორცობით გურამიშვილი დოსტოვესკის გავს: რაღაც მისტიური აღტაცებით ეძლევა ის თავის დამცირებას და ათასჯერ იმეორებს თავის დაჩაგრულ ცხოვრების ამბავს—თითქოს სიამოვნებით გვიჩვენებს თავის მუწუკებს. მან სრულებით აღიარა წამების კულტი.—გურამიშვილი განმარტოებულია ქართულ პოეზიაში—მასთან შედარებით ყოველი პოეტი სევდის დილექტანტია. გურამიშვილმა, რომელიც იყო ლომონოსოვის თანამედროვე, თითქოს ჩრდილოეთის გავლენა განიცადა და თავის ლირიკას მისცა შემოდგომის ხასიათი.

თავის პოემის პირველ თავებში გურამიშვილი აგვიწერს ქართლისა და კახეთის ბრძოლას, მაგრამ მისი ეპოქა იყო მხოლოდ დეკორაცია, რომლის ფონზე სწირავდა თავის ლიტურდიას გურამიშვილი.

ის დაშორებულია რუსთაველს და თუ რუსთაველი ქანდაკებაა, გურამიშვილი მუსიკაა. წაიკითხავ მის „დავითიანს“, სიტყვები დაგავიწყდება, მაგრამ ავტორი დაგყვება ყველგან, როგორც ორეული და შეუძლებელია მისი მოცილება. გურამიშვილი ტანჯულია და თანაუგრძნობს ქრისტეს, რომელიც მასზედ უფრო ადრე აწამეს. მე არ გამიკვირდებოდა, რომ გურამიშვილს ჭრანისი ჟამებზე უფრო ადრე დაეწერა ლექსი: „ლოცვა იმაზე, რომ მე ვირებთან ერთად შევიდე სამოთხეში“.

ცხოვრებას და ლიტერატურას ჰყავს, როგორც ეკლესიას, მსახურნი და კათაკმეველნი გურამიშვილი აქამდე კათაკმეველი იყო.

დღევანდელი პოეზია, როგორც ჯვარზე გაკრული ქრისტე, პირდება წამებულ გურამიშვილს ადგილს სასუფეველში—აღდგომის შემდეგ.

3.

„როდის გადაიკვალა, ან სად არის დამარხული გურამიშვილი, ნამდვილათ არ ვიცი. შესაძლოა დაკრძალული იყვეს ახტუმის მონასტერში, რომელიც მდებარეობს ხარკოვის, ჩერნიგოვის და პოლტავის გუბერნიების საზღვარზე. პოეტი ბოლოს დროს ცალის თვალით დაბრმავდა და მეორეთი სუსტად ხედავდა. გადაიკვალა მალოროსიაში—დიდ სიღარიბეში“ (ალექსანდრე ხახანაშვილი. ქართული სიტყვიერების ისტორია). პოეტი ამბობს,

- ,ბედს საქაზრიდან თვალთ უჩანს, ქალის სახე აქვს ბრმისაო,
- ,დაიარების ჭეყნადა ხელით მძებნელი ქმრისაო;
- ,ვისაც ხელს მოჰკრავს, აიყვანს, ნახავს, გაუჩხრევს პირსაო.
- ,თუ მოეწონა დაიჭერს, თუ არა დასცემს ძირსაო“.

გურამიშვილი თვითონ უძახის თავის თავს გლახაკს, რომელიც საუნჯის გარეშე სდგას. ცნობილია მსოფლიო ლიტერატურაში ჭრანსუა ვიონის დიდი და პატარა ანდერძები. გურამიშვილის ლექსი „ანდერძი გურამის—შვილისა“ ატირების შედეგია:

- აღარ მსურს ქნარი, საკრავად სტერიი,
- არ ზედ დამღერა, აწ ამას ვსტერიი;
- ცრუმან საწუთრომ მარიდა პირი,
- არ აღმისრულა მან დანაპირი.

მკითხა ცოდვისა, მიკსენა ძვირი,
ვით გალსა ხესა განმიკმო ძირი;

ღამაგლახაკა, გამკადა მწირი,
საყვარლისაგან მქნა განაწირი.

გული მიშავა ვითა ნახშირი,
გამაყრევეინა თავ'ე თმა ხშირი,
პირი დამიჭკნო ვითარცა ჩირი,
ღამაშეგებინა დღმა ჩიჩვირი.

შემყარა ჰნელი ილაო ჭირი,
გულზედ შასვია მქვლად დანაჭირი;
მომიანხოვდა მწარე სიკვდილი,
ცელ-გალესალი კრამალ-ამოწვდილი.

ვინ ხართ ღუთიანი და მადლიანი,
კოდ-სასწორ მართალ სწორ-დლიანი,
გთხოვ შემიბრალოთ, როს მკვდარი მნახოთ
შენდობა მითხრათ, როცა დამმარხოთ!

ვისაც რა გცოდე, ვითხოვ შემიდლოთ,
ჩემზედ გონება აღმოწმინდოთ;
მე აღარ ძალმიძს თქვენი რამ წყენა,—
სიტყვის თქმად ენა მე დამეყენა.

თუ გინდათ კიდევ მაგინოთ თქვენა,
ვერ გავიგონებ, დამიდგა სმენა;
აღარ მაქვს სუნთქვა, არც ამოქნეშა.
მანვე დამშალა, ვინც აღმაშენა.

მცხედრად მდებარე ვულ-კელ-კრეფული.
მივალ, არ მიმდევს თან ერთი ფული;
თუ რამე მაქნდა, ყველა მანდ დამრჩა:
ყმა, სახლ, ბალ, ზოსტან, თეთრი თუ ფარჩა.

ყველას გაფიცებ ამ საფიცარსა:
თუ ღმერთი გწამდეთ: ამ სამს ფიცარსა
ნუ გაიძნელებთ ასაშენებლად,
გარს ნურას უზამთ დასაშვენებლად.

ნუ გაირჯებით შესალებლად.
მსუბუქი ქენით წასალებლად.
ფასს ნუ დაჰკარგავთ დასახატავად.
თეთრს გაუფრთხილდით დასაფანტავად
მალ მაეშოების მას სილამაზე,—
მიწა ყვრების, ქვა, სილა მაზე.

ვისაც გინდოდესთ თქვენ ჩემთვის კარგი,
თან გამატანეთ ასეთი ბარგი,
რომ ცუდ-უბრალოდ არ დამეკარგოს,
საწყალ ჩემ ცოდვილ სულს რამე არგოს.

ჩემს ცოდვილ სულსაც ეს შეაწვევა:
მღვდლის წირვა-ლოცვა, საკმევის კმევა,
მშიერთა ჭმევა, შიშველთა ცმევა,
უსამართლობით არვისა რთმევა.

მკვდარს არას მარგებს ტყება-ტირილი,
ვერ გამაცოცხლებს თავს დაყვირილი;

სჯობს არ ჩაიცვათ ტანთ ძაძა-ფლასი,
მიმიცეთ რამე მღვდელთ წირვის ფასი.

ვამე ცოდვილსა, მე უმადლოსასა,
დავრდომილობით უხუც-უმღვდლოსა!
მე ვინ მილოცავს, ან ვინ მიწირავს,
ან ვინ დამჩარხავს, ვინ დამიტირავს?!

უმკვიდრო ვიქმენ, არ დამრჩა შვილი
რომ მას აღენთო სანთელი-ცვილი,
ექნა ალაპი დაედგა ტაბლა:
ასე მალალმან მე დამამდაბლა!

შატობრიანმა ღმერთი უცოლო კაცს შეადარა, ლაჭორგმა სთქვა ერთ ლექსში, რომ კაცობრიობის ისტორია არის ერთი უცოლო კაცის ისტორია. არ ვიცი ეს რამდენად მართალია, მხოლოდ შეჭველია, რომ მთელი გურამიშვილის ლირიკა არის ერთი უცოლო კაცის აღსარება.

გურამიშვილის პოეტიკა დიდაკტიურია:

,ისმინე სწავლის მძებნელო! მიჰყვე დავითის მცნებასა
,ჯერ მწარე ჰამე—კვლავ ტაბილი, თუ ეძებ გემოვნებასა.

გურამიშვილი ტირის უცხოეთში, როგორც ებრაელები სტიროდენ ბაბილონში. ამართა იდგია საქართველოს გაერთიანებისა, რომელიც იმ დროს დაგლეჯილი იყო. გურამიშვილმა შეიგნო თავისი პოეტური დანიშნულება, როგორც მოვალეობა ღმერთის და კაცის წინაშე, მაგრამ მისი უსაზღვრო წამება გადალახავს მის ტენდენციებს და ქმნის ავტორისათვის მოულოდნელს პოეტიკას.

ეს არის პოეტიკა და ესთეტიკა ბოჰემის, საშინელების და მათხვრობის.

გურამიშვილი თავისუფალია სპარსულ გავლენიდან, ის პირველი ნაციონალური პოეტიკა. გურამიშვილის რითმას ახასიათებს სიფაქიზე, ეს რითმა უფრო ორგანიულია, უფრო ნოყიერია, ვინემ ძველ პოემათა პრტყელი რითმები. გურამიშვილი ისე ხშირად არ იმეორებს ერთ და იმავე რითმას, როგორც რუსთაველი. მისი რითმები უშეტეს შემთხვევაში ქალურია, დაკტილური და ხმოვანი. მისი რითმა თოთხმეტმარცვლოვან ლექსში ხშირად რაინდულია. ათმარცვლოვან ლექსში მისი რითმა შეყენებულია მეღანქოლით და უმეტესად ვაჟურია.

რუსთაველის რითმა ფოლადია, გურამიშვილის რითმა მინაა, რომელშიდაც მოსჩანს სამყარო. რუსთაველის რითმა მიგაფრენს როგორც ზერანი და ხანდისხან ხრამში გადაგისვრის. გურამიშვილის რითმა კარუსელია—დატივრთული ზღაპრული ნიღაბიანი სახეებით.

მთელი მისი პოეზია ავტოპოტრეტიკა, ისე როგორც მისი უკანასკნელი სურათი. სეფდის და ატირების შედეგადად უნდა ჩაითვალოს გურამიშვილის შესანიშნავი ,ანდრძი', ,სულის ამბავი' და ,სულის მოხსენება'. ჩვენი პოეზიის სწორუპოვარი შედეგია— ,კაცის საწუთროსთან ცილობა', ,კაცის სიკვდილითან საუბარი'.

ალიტერაცია უსათუოდ დიდ როლს თამაშობს ,დავითიანში'. მომავალი კრიტიკოსი გამოარკვევს ამა თუ იმ ასოების იშვიათობას და სიხშირეს გურამიშვილის პოემაში. ჩემის დაკვირვებით მთელ პოემაში ხშირია ასო ,მ'—რომელიც ღმუილის—ესე იგი ჩივილის შთაბეჭდილებას სტოვებს. ხმოვან ასოებიდან ხშირია დავითიანში ასო ,ა'—რომელიც რემბოს დახასიათებით ტრაურულია.

- გურამიშვილს აქვს ოცმარცვლოვანი ლექსი, შემდგარი ორ ათმარცვლოვან ლექსიდან:
- „ნუ გძინავს სულა, აწ განიღვიძე, რომ არ შეიქნა ლამპარ შრეტილი“, (121 გვ.)
- თექვსმეტ მარცვლოვანი ლექსი, შემდგარი ორ რვა მარცვლოვან ლექსიდან:
- „გაბრძანდა კახი-ბატონი, განიდგა კარავ სევანი“, (39 გვ.)
 - „სავარგონია მგონია, ეს სიტყვა გასოგონია“. (65 გვ.)
- თოთხმეტ მარცვლოვანი ლექსი, შემდგარი ორ შვიდმარცვლოვან ლექსიდან:
- „ჰადეო ადეო, გულით მოიწადეო“. (64 გვ.)
- თოთხმეტ მარცვლოვანი—შემდგარი რვამარცვლოვან და ექვსმარცვლოვან ლექსიდან:
- „დიდება შენდა დიდება, სახით მზეთა მზეო!“ (63 გვ.)
- აქვს ცამეტმარცვლოვანი ლექსი:
- „ჩემგან თვალად უარესი შენ შეიყვარე“. 142 გვ.)
- ათმარცვლოვანი ლექსი შემდგარი ორ ხუთმარცვლოვან ლექსიდან:
- ვინ ხართ ღვთიანი და მადლიანი
კოდ-სასწორ მართალ სწორ-ადლიანი. (202 გვ.)
- აქვს თერთმეტმარცვლოვანი ლექსი:
- „ცხოვრებასა ჩემსა მით ვატარებდი“. (143 გვ.)
- რვა მარცვლოვანი ლექსი:
- „ვადიდებ ღმერთსა ზენასა“ (125 გვ.)
- ექვსმარცვლოვანი ლექსი:
- „იროკა ისამა,
საბათ იწამა
მამის და ძისამა
და სულის თქმისამა. (126 გვ.)
- ხუთმარცვლოვანი ლექსი:
- „მუნ ვერსად ვნახე“ (167 გვ.)
- მოყვანილ ციტატების გვერდები აღნიშნულია ზაქარია ჭიჭინაძის 1911 წლის გამოცემის მიხედვით. ეს ციტატები საკმარისად მოწმობენ გურამიშვილის ზომათა სიუხვეს და მრავალფერობას.
- გურამიშვილი ინტიმურია, მიგრამ მას ინტიმის გარდა ახასიათებს მერანის გაქანება და ვეფხის სისასტიკე („კაცის სიკვდილთან საუბარი“). გურამიშვილი შებოჭა ასკეტურმა მსოფლმხედველობამ, მან პოეზია მიიღო, როგორც დიდაქტიური მცნება, მაგრამ მისი ფანტაზია ქმნის წამებით აელვარებულ სამყაროს. გურამიშვილი განგებ შეაყენებს თავის ფანტაზიას, ღვთის მორჩილი, დავალებული სახარებით;—მისთვის ფანტასტიური წარმართული იქნებოდა და ამიტომ გურამიშვილს თავის ოცნების სადავე ხელში ეჭირა. თუ მაინც იფეთქებს მასში დემონიური, ეს იმას მოწმობს, რა დიდი პოეტური ცეცხლი ენთო მის სულში.
- არტურ რემბომ სინამდვილე გადაიტანა პირამიდებში, ბოდლერმა შუშის პეიზაჟში, ვერლენმა კალეიდოსკოპში. გურამიშვილმა აირჩია საიქიოთ ორი ვეებერთელა შავი და თეთრი სარკე—ჯოჯოხეთი და სამოთხე. ამ ორ სარკის შუა მისტიურ საქანაოზე ქანაობს გურამიშვილი და ჯოჯოხეთის შავი სარკე აკივლებს მას ისე, როგორც სამოთხის თეთრი სარკე.

პოეზიისათვის განსაკუთრებით ძვირფასია წარსული: ყველა მისი მოგონებები წარსულშია (საბერძნეთი, რომი) და პოეზიისათვის მომავალი მისაღება იმდენად, რამდენათ მასში განხორციელდება წარსულის ლოზუნგები და ნაჩრდილები, ეს ფორმულა შემოძლია გავამართლო ბევრი მაგალითებით. გრიგოლ რომაქიძემ პანი გააცოცხლა პოეზიაში, პაოლო იაშვილმა აღადგინა პოეზიაში ცეცხლთაყვანისმცემლობის კულტი, ტიციან ტაბიძემ წარსულით გაანათა თავისი პოეზია (ქალღვას ქალაქები)

ვის შეუძლია დაიტრაბახოს და სთქვას, რომ არ ყოლია ორეული და პირველად მოეგლინა კაცობრიობას? თვით უკიდურეს ფუტურისტს კრუჩინიხს ყავს წინაპარი—გოგოლის პეტრუშკა—ჩიჩიკოვის ლაქია და ხლესტაკოვი. (Петрушкѣ нравилось не то, о чем читал он, но больше самое чтение, или, лучше сказать процессе иной раз чорт знает что и значит. Гоголь—Мертвые души. Хлестаков: я, признаюсь, сам люблю иногда заумствоваться: иной раз прозой, а в другой и стихишки выкинутся. Гоголь—Ревизор).

მთელი ტერმინოლოგია და პოეზია კრუჩინიხის ნასესხები აქვს გოგოლის დასახელებულ გმირებიდან.

ორი წლის უკან გრიგოლ რომაქიძემ წარმოსთქვა შესანიშნავი აფორიზმი: — „სიმბოლიზმის დევიზი არის მარადისობა და ფუტურისმის—მომავალი“. სიმბოლიზმი არის ნიღაბთა შესაბამება. სიმბოლოზე უფრო მაღალი საფენური არის მითი. მითში სიმბოლო კარგავს საშვალეების ხასიათს და პოულობს დამოუკიდებელ არსებობას, ამრიგად თანამედროვე პოეზია უბრუნდება წარსულს, (მითი გვიანდერძა წარსულმა საბერძნეთმა) პოლიუსები ხვდებიან ერთმანეთს. პოეზიაში არის მარადი ტრიალი—მომავალში მოხანს წარსული და წარსულში მომავალი. პოეზიაში იმდენი სახეები და იდეები დაეხეტება, ისინი ისე გულმოდგინეთ დაეძებენ ერთმანეთს, რომ შეხვედრა აუცილებელია. საჭა და ოფელია ერთმანეთს დაეძებენ, როგორც გამლეტი და ლოტრეამონი, კრუჩინიხი და ნოვალისი. პოეზიის და ლიტერატურის გმირებს (რომ ისინი მარიონეტები არ იყვენ) შეუძლიათ დააარსონ თავისი ლანდური სამეფო და სრულიად მიგვატოვონ ჩვენ. გურამიშვილი, როგორც ვინჩი იყო მხატვარი და გამომგონი—მას გამოუგონია სარწყავი დი წისქვილის დასაბრუნებელი მანქანა. წარმოიდგენდა თავის თავს კუბოში, როგორც ყერარ და ნერვალი. (ეპიტაფია თავის თავს) მისი ანდერძი აგრეთვე მოგვაგონებს ჭრანსუა ვიონის სახელგანთქმულ და ირონიულ სასოწარკვეთით სავსე ანდერძებს. პოეზია დიდი სარკოფაგია და დიდებულნი ამ სარკოფაგისა ისე სარგებლობენ ჩვენი ოცნებით, როგორც მათ უნდათ.

დიდი გურამიშვილის კავშირი მეოცე საუკუნის ქართველ პოეტებთან, მაგრამ ეს ცალკე გამოკვლევის საგანს შეადგენს. გურამიშვილი იყო მათხოვრობის ჯამბაზი და იმავე დროს მას არ უთქვამს ერთი ყალბი სიტყვა. დროა დავაფასოთ მისი მათხოვრობა და ჩავაცვათ მას ჩვენი აღტაცების პორფირი. ძონძები დაიხა მის ტანზე, ის ქვითინებს უდაბნოში, როგორც მეფე ლირი. დროა კორდელია ნუგვით მივიდეს მასთან და დაუბრუნოს დაკარგული სამეფო.

1919 წ.

,მეოცნება ნიამორების' გამოცემები:

,მეოცნებე ნიამორები'—ალმანახი 1919 წ. (გაიყიდა).
სტეფან მალარმე—ლექსები და პროზა' (გაიყიდა).
,მეოცნებე ნიამორები'—ალმანახი. წიგნი მეორე 1919 წ. (გაიყიდა).
,მეოცნებე ნიამორები'—ალმანახი. წიგნი მესამე 1919 წ. (გაიყიდა).
კოლაუ ნადირაძე—ბალდახინი'. წიგნი ლექსების. ფ. 100 მ.
,მეოცნებე ნიამორები'—ალმანახი. წიგნი მეოთხე 1920 წ. ფ. 30 მ.

მ შ ა დ დ ე ბ ა :

,მეოცნებე ნიამორები'—წიგნი მეხუთე.
,ლექსიკონი ქართველ პოეტების'.

,კირჩხიბის' გამოცემები:

,ახალი პოეზიის ანტოლოგია' ფ. 50 მ.
ვ. გაფრინდაშვილი—დაისები'. წიგნი ლექსების'. (გაიყიდა).

მ შ ა დ დ ე ბ ა :

,ფრანგი პოეტები'—ფრანგული პოეზიის ანტოლოგია—ბიოგრაფიებით და პორტრეტებით.

უამოღგომავაზე გამოვა:

შვილდოსანი

თანამშრომლების ახალი შემადგენლობით.

